

NORGES HØYESTERETT

Den 16. juli 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Bull og Bergh i

HR-2019-1392-U, (sak nr. 19-105858STR-HRET), straffesak, habilitet:

A (advokat Augund Martin Krogh)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om habilitet, jf. domstoloven § 117 annet ledd tredje punktum.
- (2) A har i anke over Nedre Telemark tingretts dom 22. mai 2019, der A ble dømt for overtredelse av straffeloven § 266 til en bot på 6 000 kroner, vist til at fornærmede i straffesaken er gift med konstituert førstelagmann i Agder lagmannsrett, Tone Kleven. Straffesaken gjelder skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd overfor Klevens ektefelle. A har bedt lagmannsretten vurdere om saken bør behandles ved en sideordnet domstol på grunn av dette forholdet.
- (3) Agder lagmannsrett har ved brev 8. juli 2019 forelagt spørsmålet om habilitet for samtlige dommere for Høyesteretts ankeutvalg. Lagmannsretten viser i brevet til at konstituert førstelagmann Kleven er inhabil til å behandle saken, men ber ankeutvalget «vurdere om dette også gjelder de øvrige dommerne i Agder lagmannsrett, herunder om saken bør overføres til en sideordnet domstol, jf. domstoloven § 117 annet ledd, jf. § 119».
- (4) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at det er spørsmål om å vurdere habiliteten til alle dommerne i Agder lagmannsrett, jf. domstoloven § 117 annet ledd. Utvalget har full kompetanse i saken, jf. blant annet Rt-2015-254 avsnitt 5.
- (5) Habilitetsspørsmålet må vurderes etter domstoloven § 108, som fastsetter at man ikke kan være dommer i en sak hvis det foreligger «særegne omstendigheter ... som er skikket til å svekke tilliten til» dommerens uhildethet.
- (6) Det foreligger omfattende praksis fra Høyesterett om innholdet i denne bestemmelsen. Utgangspunktene er i HR-2019-899-A avsnitt 13 beskrevet slik:

«Bestemmelsen må forstås i lys av retten til en rettførdig rettergang ved en uavhengig og upartisk domstol etter Grunnloven § 95 første ledd, Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 6 nr. 1 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 14 nr. 1, jf. blant annet HR-2016-2311-P avsnitt 13 og HR-2018-451-A Gassled. Av sistnevnte avgjørelse fremgår det i avsnitt 11 at dette for det første innebærer at det 'ikke må foreligge omstendigheter som gjør at dommeren subjektivt sett ikke vil være i stand til å treffe en upartisk avgjørelse uten å skjule til irrelevante hensyn. For det andre må det ikke foreligge forhold som etter en objektiv målestokk gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommerens upartiskhet, jf. HR-2016-681-A avsnitt 18'.»

- (7) Det er sikker rettspraksis for at inhabilitet for en dommer i en kollegial domstol ikke medfører at de øvrige dommerne ved domstolen blir inhabile. I og med at domstollederen ikke står i noe overordningsforhold til de øvrige dommerne ved avgjørelsen av den enkelte sak, gjelder det samme om domstollederen skulle være inhabil. Utvalget viser til Rt-2015-254 avsnitt 9 med videre henvisninger.
- (8) Høyesteretts ankeutvalg har i flere avgjørelser tatt stilling til habiliteten for de øvrige dommere i en kollegial domstol i en sak som gjelder trusler fremsatt overfor bestemte dommere ved den samme domstolen. At én eller flere kolleger i slike tilfeller er å anse som fornærmet i straffesaken, vil ikke generelt medføre inhabilitet for de øvrige dommerne, se blant annet Rt-2015-786 avsnitt 9 og HR-2016-422-U avsnitt 9. Det avgjørende vil være om det foreligger særlige forhold som gjør at det kan stilles spørsmål ved om kollegene vil stå fritt ved avgjørelsen, se Rt-2003-1588 avsnitt 9.
- (9) I dette tilfellet er det ikke dommeren selv, men dennes ektefelle som er fornærmet i straffesaken. Saken gjelder skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd gjennom formuleringer i et brev sendt i forbindelse med ektefellens rolle som lege for A. Avslutningsvis i brevet har A referert til fornærmedes ektefelle på følgende måte: «Hjelper deg ikke ingenting denne gangen at kona de er 'dommer i Skien'.» Dette innebærer likevel ikke at handlingene kan anses rettet mot konstituert førstelagmann Kleven eller direkte gjelder henne. Utvalget viser i denne sammenheng til at det ikke er tale om handlinger av en svært alvorlig karakter. Straffen ble i tingretten, i samsvar med aktors påstand, satt til en bot på 6 000 kroner.
- (10) Ankeutvalget kan i en slik situasjon ikke se at det foreligger særlige forhold som gjør at det kan stilles spørsmål ved om kollegene til fornærmedes ektefelle vil stå fritt ved avgjørelsen.
- (11) Utvalget er på denne bakgrunn kommet til at dommerne i Agder lagmannsrett, bortsett fra konstituert førstelagmann Kleven, ikke viker sete.
- (12) Foreleggelsen fra Agder lagmannsrett kan ikke forstås som en søknad om overføring til annen domstol etter domstoloven § 119 uavhengig av ankeutvalgets standpunkt til habilitetsspørsmålet.
- (13) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Dommerne i Agder lagmannsrett viker ikke sete.

Henrik Bull
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)